Ն· 6621 1892 ՅՈՒՆՎԱՐ 9 ՐԶՆԶԵԼԻՆՊԻՀ 32 ԻՆՃԻ ՍԼԻՆԼ ԱԼԱՖ· 1892 ՅՈՒՆՎԱՐ 21 ՐԶՆԶԵԼԻՆՊԻՀ Ն· 6621

40 ԿԱՐՍ.

Մանզումայի Էֆքարեան

40 ՊԻՍԱՐԱՔԱՅ

ԵՒՊՄԻ ԳԱՆԶԷԹՍ

Բարեալար Իչին սենէլիք Մէճիտ 7

Սրանպոյ Իչին » » 6

Բասմա իւճրեթի ամիզ աեիտ տիր

Իսթանպոլտա, Քիւրքճիւ խանընտա,

ալթ գաթտա վագը 21 վէ 23 նիւմէրոլու

Մաղազալար.

مطبعه وادارەخانەسی

استانبولده کورکجی خاننده آلتقاتده

واقع ۲۱ و ۲۳ نومرولو مغازەلر.

منظومهٔ افکار

صاحب امتیاز و مدیر مسئولی

قرەبت یانوسیان

١٣٠٧ ԹԵՎՆՈՒՆԻ ԾԱՆԻ 9 ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻԱԶ ԿԱՖԵԱԳԱՅ Ջ. ՓՍՆԻՍԵԱՆ ١٣٠٩ ՃԷՄԱԶԻԼ ԱԽԻՐ ٢١

ԱԶԳԱՅԻՆ

Մբսրը Առաջնորդաս Իւթիւճեան Գեր. Գէորգ Ծ՝ վարդապետ ճէնապլէրի, դեկտեմբերին 30ունճու բազար կիւնիս յամիրէյի խրտիվիեէ կիտէրէք, Խրտիվի մէրհում Թէվֆիգ բաշանին վէֆաթինան տօրեր, Մբսրբտա միւթէմէքքին Հայլարբրզ նամբտա պէեանիր թէէտիւբ վէ թաազիեէթ իյլէմիշ օրտու զուր Դանիրէտէն եազբլբեօր։

Քաղ. ժողով տիւն Գալաթատա սաաթ 7ում Ս. Պատրիարք հազրէնին Նախագահութիւնու վէ Մագսուտ Սիմօն պէյ հազրէնին Ատենապետութիւնու թահթընտա ուզտը իճթիմա իթմիշ տիր։

Ժողով Պէեազիտ առաջնորդու Յովհաննէս Եպիսկոպոսուն զաֆիեէթի վիճզրտի վէ իխթիեարլըղը հասէպիյէ իսթիֆա իթտիկինի, վէ էսպապը իսթիֆասը փսէ մէշրու վէ մասագուլ օլտուղու ը նազարը տիգգաթա ալարագ, Բասէնտէքի Տիմոթէոս վարդապետի Պէեազիտ Պատ. Փոխանորդլուղունա նասպ իթմիշ տիր։

Քէզա մէճլիս Պէյօղլու քիլիսէսի հէյեէթի իտարէսի վէ սայիր մէսայիլի միւխթէլիֆէ իլէ մէշղուլ օլմուշ իսէ, օլ պապտէքի միւզաքէրաթ պիր նէթիճէյի գաթիեէեէ միւնճէրը օլմատըղընտան, պագբեէյի միւզաքէրաթըն մէճլիսի աթիեէ թաալիգիյլէ սաաթ 10տա ժողով տաղրմբզ տրը։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ա Զ Դ

Հաստատութեանս կալուածներէն յետի Գուլէ, Գապը Զէյմէի մօտ գտնուած Ս. Յակոբայ վանուց կից սրճարանն վարձու տրուիլ որոշուած լինելով, փափաքողք կրնան դիմել մինչ ցփետրվար 15, Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան գրասենեակը։

Կ. Պոլիս 8 Յունվար 1892

ՄԱԹԷՄ

Գայսէրիյեէմիզ միւթէպերանընտան Նշան էֆէնտի Մօսայիչեանընն ֆամիլեայի միւհթերեմէսի Հաբիսիմէ խաթունա Գատը քէօյիւնտէ ազմի տարի պագա իյլէմիշ, վէ ճէնազէ զիյնէթի մահէլլի մէզգուրը քիլիսէսինտէ, բէք չօգ ճէմաաթ հազրը պուլունտուղու հալտէ միւթանթան սուրէթտէ իճրա իտիլմիշ, վէ Գեր. Մելքիսեդեկ Սրբազան պիր մէրսիեէ էյրատ իյլէմիշ տիր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖԼԱՐ

Բէթրսպուրկ 19 յունվ. — Հիւքիւմէթ վիւրուտ իտէն բէսմի բաքօրլարա նազարէն, եէնի մահսուլ հագդընտաքի թախմինաթ, մէրքէզ եեալաթը իչիւն միւսաեիտ օրուպ, անճագ ճէնուպ է. եալաթընտա թախմինաթը մէգքիւրբ մուճիպի մէմուունիյեէթ կէօրիւնմէմէք։

Պոզուլանլարտան չօզունուն քիմլէր օլտուգլարը թանըլամամըշ տրը։

ՏԱԼԻԼՈՒԵԷ

«Մանիթէօրտէ օգունտուղունա կէօրէ, Նաֆիա նէզարէթի մէճլիսի ճանիտէ, վէ լաքին կէչէն ոէնէնին օ զէմանը նա նիսպէթլէ մուվաֆֆրզ մաթլուպ պիր հալաէ պուլունմագտա տրը։

Ղաղէթալար Ավսթրիա հիւքիւմէթինին Սրբպիտեա իլթիճա իթմիշ օլան Պուլկարյար մագասընա տաեիր միւտահիէլէսինի շէտիտէն թագպիհ իթմէքտէ տիրլեր։

Հորպիեէ նազրը ժէնէրալ Վանովքինին 1892 յէնէսի մէսարիֆաթ պիւտճէսինճէ վուգու պուլան թէնզիլաթա մուվաֆֆագաթ իթմէսի էհթիմիլեէթլէ թէլգրագ օլունմագտա տրը։

Պէրլին 19· — Իմբէրաթօր Կիեօմ ժէնէրալ տը Դաբրիվինին տլաֆը· 22 յունվարտա վիրէճէկի պիր զիեաֆէթտէ հազրը պուլունարագ, հիւքիւմէթին խարիճի բօլիթիգասը հագդընտա պէեանաթը միւհիմմէտ պուլունճագ տրը։

Տէվլէթին ահվալը մալիեէսինէ տաեիր Մ· տը Դաբրիվինին նութգու հագդընտա միւթալէնաա կիրիշէն պիր չօգ էվրագը հավատիս, պաշ վէքիլին բէյլինէ գաղմէն, ահվալը մալիեէնին պուհրան իշթիմալ օլմաեբզ, պիլաքիս եէնի վերկիլերտէն ֆազլա հասըլաթ տախի օլաճաղընը պէեան իտիեօրլար։

Բէթրսպուրկ 20· — «Կազէթ տը Մոսգուա» զազէթասը բրէնս Ֆէրտինանտըն անգարիպ Օրթոտօքս մէզհէպինի գապուլ իտէճէկինի թէէմինէն պէեան իտիեօր։

Բարիս 20· — Պահրիեէ նէզարէթինէ վարիտ օլան պիր թէլէկրաֆտա, իքի պին Տահոմէյինին (Տահոմէ Ագիրիզ անընն կինէյի չիմալիսինտէ վագը օլուպ էհալիսի զէնճի տիր) դեկտ. 30տա Քոթոնոեա հիւճիւմ իթտիքլէրի իշար իտիլմիշ տիր։

Հէր նէ գատար Քոթոնտատա պուլունան Ֆրանսըզ ասքէրի մըգտարճաղ իտի իսէ տէ, Տահոմէյիլէրի շիտտէթլի սուրէթտէ մաղլուպ վէ բէրիշան իշգէջ, 250 Տահոմէյի թէլէֆ օլտուղլարը հալտէ պագբսը բիւճաթ իթմիշ տիր։

«Ամանս Ֆուրնիէ» պիր սուրէթի թէսվիեէ հուսուսի զըմնընտա, Ֆրանսա իլէ Սբանիա արասընտա վուգու պուլան միւզաքէրաթըն մաղհարը մուվաֆֆագբյեէթ օլմատըղընտան պահպա, տէվլէթի միւշարիլէյհա հագդընտա ալաֆֆետը· Լոէն իթիպարէն, էն եիքսէք թարիֆանընը թաթպիդ օլունճաղընը պէեան իտիեօր։

Թիֆլիս 19· — Մկրտութիւն եօրթուսու միւնասէպէթիյլէ, աեինի մէզհէպի իճրասը զըմնընտա, Գուրա նէհրի իւզէրինէ մուվազգաթէն վազ օլունմուշ օլան քէօբրիւ իւզէրինտէն կէչիլիր իքէն քէօբրիւ եըգըլըպ, պիր չօգ ատէմ մէճրուհ վէ չայտա զարդ օլմուշլար տրը։ Պոզուլանլարտան չօզունուն քիմլէր օլտուգլարը թանըլամամըշ տրը։

պինտէն Պապը Ալիեէ թագտիմ իտիլէն վէ Մ· Նակէլմաքէրսին Տէրսաատէթտէ վէքիլի պուլունան Մ· Թուգաս թարաֆընտան քէնտիսինէ թէպլիղ օլունան Դասապա տէմիր եօլունուն շէրայիթի իշթիրասընը գապուլ իթտիկինի, Մ· Նակէլմաքէրս մագամը Սատարէթէ պիր արիզէյի մախսուսէ իլէ արզ իլլէմիշ տիր։

Միւմայիլէյհ իշպու արիզէտէ կէրէք Դասապա տէմիր եօլունուն իշթիրասը, վէ կէրէք Պանարմա-Դանեա խաթընընն ինչասը մագսէտիլէ պիր շիրքէթ թէշքիլ իլլէտիկինի պիլպէեան, եագընտա Տէրսաատէթէ միւվասէլէթլէ հիւքիւմէթի Սենիեէեէ իյճապ իտէն էվրագ վէ թէֆէրրուաթընը թագտիմ իտէճէկինի տախի պիլտիրմիշ տիր։

Արիզէյի մէզքիւրէ մագամը Սատարէթտէն Նաֆիա Նէզարէթինէ իրսալ իտիլմիշ տիր։

Կինճ սանճաղը տախիլինտէ ճապաղ Ջուր գազասընտա քնարին եէմաճ վէ եէմքիք նահիեէլերի էհալիսի պէյնինտէ, մուգատտէմա թէքէվվիւն իտէն միւնազաատա, թարաֆէյն եէքտիկերի ալէյհինտէ թէճավուզաթ վէ մուխթլիֆ ասայիշ հարէքէաթա ճիւրաթ էթմիյէր իքէն, կէչէնլերտէ իթթիխազ օլունան թէտաապիր իլէ ճէմիյեէթլերի տաղրարլարը կիպի, խուսուսէթի վագբաեա վէսիլէ օլան մէվատտ պիրէր սուրէթլէ իզալէ իտիլերէք թարաֆէյն պարբշտրըլմիշ, վէ մուգուաթը մէզքիւրէտէն միւթէվելլիտ էմիրլէթսիզլիքտէ զայիլ վէ ճիւմլէսի տայիրէի իթաաթա տախիլ օլտուղլարը, լիվայի մէզքիւր միւթէսարրըֆլըղընը իշարը իւզերինէ Պիթլիս վիլայէթինտէն պու քէրրէ Տախիլիէ նէզարէթինէ պիր գրթա թէլէկրաֆլա պիլտիրիլմիշ տիր։

Բուխարա գրալընը եէկէնի օլուպ, կէչէն բազար իրթէսի կիւնիւ Տէրսաատէթէ միւսուլի եագբլան Հօճէնճօլերն խանէտանը էրքանընտան բրէնս Դաբլէվէլքի կիւն ըէֆագաթընտա եավէրանը Բատիշահիտէն Ահմէտ Ալի բաշա հազր· օլտուղու հալտէ, Ակա-Սօֆիա վէ Սուլթան Ահմէտ ճամիլէրիյլէ Միւզէյի Հիւմայունու զիեարէթ իթմիշ, վէ էօյլէյին Ալմանեա սէֆարէթխանէսինտէ գահվալթը խտիպ, պատէհու Տօլմա Պաղչէ սէրայի Հիւմայունունու զիեարէթլէ, ադշամտանը մահէթինտէ սէֆարէթի մէզքիւրէ թէրճէմանլարընտան Մ· Տէգգարտ օլտուղու հալտէ, Գլիւպ Օրիանթալտա թատմինթմիշ տիր։

Մբսրը Խրտիվի ճէտիտի Ապպաս բաշա հազրէնին ախիրէն տիւէլի էճնէպիեէ գօնսօլօսլարընը ըէսմէն գապուլ իյլէտիքլէրի սրբատա, միւմայիլէյհիւմին իֆատաթը խայրխահանէլէրինտէն տօլաեը պէեանը մէմնունիեէթ իթմիշ, վէ բէտերլէրի մէրհում Թէվֆիգ բաշանընը էսէրինէ իմթիհալ իլէ, մէմլէքէթին թէէմինի բէֆահ ու սաատէթի մատտէսինէ հասրը իգտամ իտէճէքլէրինի տերմիեան իյլէմիշ օլտուգլարը, վարիտ օլան պիր թէլէկրաֆ մէալինտէն անլաշըլմըշ տրը։

«Բօլիթիշէ Գօրէսբօնտէնց» զազէթասընընն մալիմաթընա նազարէն, Խրտիվ հազրէնին պիրատէրի Մէհէմմէտ Ալի պէյ պիզզաթ Էվրօբա բայթարխթարընա կիտիպ, Խրտիվի ճէտիտին մագամը Խրտիվիեէթէ գուուտի հագդընտա տիւէլի միւշարիլէյհիմէ իթթայի մալիմաթէ մէհմուրը օլմուշ տուր։

«Թարիգ»ին պէեանընընա ուվուրու խայրիեէ վէ մէնֆաաթը ումումիեէնէ խրտմէթ մագսէտիլէ իեանէ պիլէթի թագընը վէ բիեանդօ քէշիտէսինին պիր թագրմ սուլի իսթիմալաթա օգրամասընա մէյտան վիրմէմէք իշին, պիր նիզամա բագթը միւգթէզալի իրատէեի Սէնիեէտէն օլմազլա, օլ վէճճիլէ Շուրայի տէվլէթի Թանզիմաթ տայիրէսինտէ գալէմէ ալընըպ, մագամը Սատարէթէ էվվելճէ արզ օլունան նիզամնամէ լայիհասը, պազը թաատիլաթ իճրասը իչիւն մագամը Սատարէթտէն եինէ Շուրայի տէվլէթէ իեատէ օլունմուշ, վէ շուրայի մէզքիւրճէ տախի լազըմ կէլէն մուամէլէյի թաատիլիեէ իլիֆա օլունաճագ, էվրագը միւթէֆէրրիսասլա պէրատէր թէքրար տաեիրէյի Սատարէթէ թագտիմ գելընմիշ տրը։

Բուսիա տէվլէթի ֆախիմէսի թարաֆընտան, մէքթուպիի խարիճիեէ աթուֆ· Միւնիր պէյ հազրէնէ, Սէնթ Սթանիսլաս նիշանընընն պիրինճի բիւթպէսինտէն պիր գրթասը իթա գըլընտըրընը «Սապահ» եազրեօր։

Բարիս Օսմանը սէֆիրի Էսատ բաշա հազր. ենֆլուէնցա խասթալըղընա տիւշար օլուպ, անճագ խասթալըգլարը թէհլիքէլի օլմատըղը վարիտ օլան պիր թէլէկրաֆտան անլաշըլմըշ տրը։

Պէյրութ-Շամ-Հօրան շըմէնտըֆէրի իշիւն իխրաճ օլունաճագ թահվիլաթա, Բարիստէ բէք չօգ միւշթէրիլէրէ պիրէր բուսուլա իթասընա մէճպուր օլաճագլար տրը։ Նիզամնամէյի մէզքիւր պիր գաչ կիւնէ գատար մէվգէյի իճրաեէ վազ օլունաճագ իմիշ։

«Մանիթէօր»ին պէեանընընա, քիրա արապալարընընն հէր պիրինտէ վէ կէօզ էօնիւնտէ թարիֆալար ասըլաճաղը կիպի, արապ ենն նիւմէրոսու իլէ հանկի տաեիրէեի պէլէտիեէեէ մէնսուպ օլտուղու վէ թարիֆանընն խիւլասասընը հավի օլմագ իւզրէ, քիրա արապաճըլարը միւշթէրիլէրէ պիրէր բուսուլա իթասընա մէճպուր օլաճագլար տրը։ Նիզամնամէյի մէզքիւր պիր գաչ կիւնէ գատար մէվգէյի իճրաեէ վազ օլունաճագ իմիշ։

1891 սէնէսինտէ, Սալթանաթը Սէնիսէ իլէ Ալմանեա տէվլէթի պէյնինտէ ագա ու իմզա իտիլիպ, հէնուզ մէվգբի ֆիյլ ու թաթպիզ է վազ իտիլմէմիշ օլան թիճարէթ ահտնամէսինին, կէօմրիւ-լէրճէ մէվգբի իճրաեէ վազբյլա, պէր մուճիպի մուահէտէ իրֆայի մուամէլաթը միւգթազիեէեէ միւպաշէրէթ օլունմասը լիւզումի, մադամը Սատաբէթտէն Ռուսումաթ էմանէթինէ էմր ու իշար պույրուլմուշ օլմաղլա, պու պապատէքի մուամէլաթի վէ միւգթազիեաթին իֆասը խուսուսաթը թէղէքքիւր վէ թէագբգ իտիլմէք իւզրէ, էմանէթի միշարիլէյհա էրքեանը մէէմուրինինտէն միւրէքքէպ օլարագ, Ռուսումաթ տաեիրէսինտէ պու քէրրէ պիր գօմիսիոն թէշքիլ իտիլէրէք, իճրայի միւզաքէրաթա պաշլանմըշ տրը։

Շամը Շէրիֆտէ պուլունան էմլաքինի սաքէրիեէնին պիր գբսմը, միւրուրու զէմանլէ հէման իսքեան իտիլմէզ տէրէճէեէ կէլտիկի կիպի, տիկէր գբսմը տաախի մրգտարը արթմագտա օլան տասքիրի Շահանէնին իսթիապընա դայրի քեաֆի պուլունմադլա, կէլէճէք մարատան իթիպարէն ինշաաթընա միւպաշէրէթ, վէ նիհաեէթ մէզքիւր գըշլալար 4 սէնէեէ գատար իքմալ օլունաճագ տրը։

«Սուլթանիէ» վաբօրու Հիմաեունու սէֆարի մուավինի պին պաշը Ահմէտ Բէյմզի պէյ թարաֆընտան, պու քէրրէ «Օթոմանթիգ Օսմանլը Թօրբիտոսու» նամբյլա պիր թօրբիտո իսթիրա օլունտուզունու Սաղմ եազրեօր։

Ռուսիա սէֆիրի Մ. Նէլիտօֆուն հէր սէնէ գըշ մէվսիմնտէ վիրմէքտէ օլտուղու ---էլէրլէ դուլալարը, պու սէնէ լազվ իտիլիպ, անլէրէ սարֆ իտիլէճէք մէպալիղի, Ռուսիա գահթզէտէկեանընին թախֆիֆի իհթիեաճաթընա թախսիս իտիլէճէկի իշիտիլմիշ տիր։

Պաղը նէրլի վէ էճնէպի զէվաթտան միւրէքքէպ օլարագ թէշէքքիւլ իտէն պիր ճէմիէթ, Պէյօղլունտա քեալին «Օրիանթալ Գլիւպ»ինին արգա ճիհէթինտէքի վասի արագիեի քիրալամագ իւզրէ, մահէլլի մէզքիւր միւթէսարրըֆը օլան տէվլ։ Երամեան Աբրահամբաշա հազրէթլէրի իլէ ագտը մուգավէլէ իթմիշլէր տիր։

Զիքր օլունան արագիտէ, Էվրօբանընն պէօեիւք շէհիրլէրինտէ օլտուղու կիպի, պիր գըշ պաղէսի վիճուտէ կէթիրիլէ

ըէք, տէրուինլինէ լօգանթալար, բասթաճը տիւքքեանլարը, քիւշիւք քէօշքլէր, էծոդէր վէ պալ վէ էսէրլի (գըլըճ թալիմի) վէ ժիմնասթիկ սալօնլարըյլա, ալթ ճանպազիանէսի վէ սաեիրէ ինշա իտիլէճէք տիր։

Վէնէտիքտէ միւնագբտ միւխթէլիթ սրհհիեէ մէճլիսինտէ, Ամսթրիա հիւքիւմէթի ճանիպլինտէն 1. Սրուէյիշ գանալը սրհհիեէ մէճլիսինճէ, պէյնէլմիլէլ իթլաղը ճաեէզ օլապիլէճէք սուրէթտէ պաղը թաատիլաթ իճրասը, վէ 2. գարա իլէ մուխապէրէտէն զաթիէն պիլիճթինապ, ոօղրուտան ոօղրուեա Ինկիլիզ լիմանլարընա կիթմէք, վէ խիլաֆը հալինտէ աղբրճա ճէզայի նագտի իթաաընա մէճպուր օլմադ, վէ մէճլիսի մէզքիւր իլէ տէֆի թէֆաֆիւն մէսարիֆինէ գարշըլըգ օլմադ իւզրէ ըէմ իթաասընա մէճպուր պուլունմադ շարթլարըյլա, Ինկիլիզ սէֆայինինին Սիվէնիշտէն միւրուրլէրինէ միւսաատէ օլունմադ թէքլիֆաթընտա պուլունուլմուշ տուր։ Իշպու լէմմ թարհը մէսէլէսինէ, Ինկիլիզ մէպուսլարը սուրէթի գաթիեէտէ մուխալէֆէթ կէօսթէրէճէքլէր իմիշ։

Բօրթ-Սաեիա իլէ Իսմայիլիեէ արասընտա ինշա օլունաճագ պուխարը թրամվաեընն շէրաեիթի հագգընտա, Խրտիվիեէթի Մրսրիեէ իլէ Սիւէյիշ գանալը շիրքէթի արասընտա իսթիլաֆ հասրլ օլմուշ տուր, պու թրամվայ եօլճուլար իլէ էշեասընը նագլ իտէճէք տիր։ Գուէրանեա արաղինին զբսմը քիւլլիսինին տէմիր չուպուգլարընը վազ իթմիշ վէ հէնուզ իթմամ օլունմամըշ օլան 45 քիլօմ. մահէլլին տէմիր չուպուգլարընն 1892 սէնէսի իշինտէ իքմալի գարարլաշտըրըլմըշ տրը։

Տիւեունու Ումումիեէյի Օսմանիեէ իտարէ մէճլիսի ազայի հազրէսինին, կէլէճէք մարտըն Խպիտասընտա, միւտէթի մէէմուրիեէթլէրի խիթամ պուլաճաղընա, վէ թահվիլաթը Օսմանիեէ Ֆրանսըզ վէ Իթալեան համիլէրի վէքիլլէրի օլան Մ. Օպարէ իլէ ֆօնտէօր Մանգարտինին մէէմուրիեէթլէրինտէն շէքիլէճէքլէրի մուհազգազ պուլունտուղունա պինտէն, Մ. Օպարէնին եէրինէ Պարօն տը Վանտէօվր վէ ֆօնտէօր Մանգարտինին մագամընա եա Մ. Սիմօնտէթի վէ եախօտ ֆօնտէօր Մօրանա մէճլիսի մէզքիւր ազալըզընա թաեին ու ինթիխապ օլունաճաղլար իմիշ։

ՄԻԻՍԱԼԷՀԱՅԻ ՏԷՄ ԳՕՄԻՍԻՕՆԱՐԸ

Դօսօվա վիլայէթինտէն Տախիլինէ նէզարէթինէ իրսալ օլունան իբի գըլթա թահրիրաթտա, Քէյլան գազասընտա թէշրիկ գըլընան միւսալէհայի տէմ (դան) գօմիսիօնու մաարիֆէթիյլէ, ֆիրար իթմիշ օլաուղլարը հալտէ տէխալէթ իտէն 46 գաթիլ վէ 17 ճարիհ, քի ճէման 63 քիշինին խասիմէրրիյլէ պարըշընըրբարագ, ատավէթ վէ խուսուսէթին քիւլիէն պէրթարաֆ իտիլմիկի, վէ Ռիչարդ Վա միւսալէհայի տէմ գօմիսիօնունճատա մէշհուր գաթիլէր ճէլպ օլունուպ, չէնտ կիւնտէն պէրու տէսրիմ գանլընին պարըշարըրլարագ, երինէ պիր թարաֆտանտա էմրի միւսալէհաեա տէվամ իտիլմէքտէ օլտուղու արզ ու իշար օլունմուշ տուր։

ՀԱԼԳԱԼԸ ԶԻՐԱԱԹ ՄԷՔԹԷՊԻ

Հալգալտա թէէսիս վէ քիշատ օլունան Զիրաաթ մէքթէպի իշին պաղգաճա իտարէ թէշքիլի, ազերբիճանի գանեիտեի մուճիպ օլտաղընտան, մուգատտամա թէշքիլ գընընմըշ օլան պայթար մէքթէպի իտարէսիյլէ պիրլէշտիրիլէրէք, մէզքիւր Զիրաաթ մէքթէպինէ մէսարիֆի իպթիտաիեէ օլմադ իւզրէ, իլք իւշ սէնէ իշին 413,160 վէ պիրինճի սէնէ իշին մէսարիֆի տայիմէ օլարագ պայթար մէքթէպինէ մուխասսէս 124,000 ղրշ·տան մաատա, եէնիտէն 314,080 ղրշ· վէ իքինճի սէնէ իշին քէզայիք պայթար մէքթէպինէ մուխասսէս 397,000 ղրշ·տան պաշգա, եէնիտէն 478,840, վէ իւշինճու սէնէ իշին տախի պայթար մէքթէպի թախսիսաթընտան մաատա 600,220 ղրշ· թախսիսի վէ 180,000 ղրշ· սարֆըյլա, մէքթէպի մէզքիւրտէն Ա.յ-Սթէֆանօս սթասիօնունա դազտար պին չօսէ ինշաար, վէ զիքր օլունան մէքթէպ վէ չիֆթլիքինին միւհթաճ օլտուղու մէնարիֆի իլէ, թարիգի Ֆէզքիւր մէսարիֆի ինշաեէսի, Մէնաֆի Սանտըգլարը թէմէթթիւաթընին մէրքէզ տեիտ օլան սիւլթանտէն թէսվիեէսի լազըմկելիր վէքէտ, պու սուրէթ պաղը ահվալը միւհիմմէյի ֆէվգէլատէնին զուհուրի միւթալաասըյլա մէրքէզտէ պուլունտուրուլմասը իյճապ իտէն իհթիեաթ աղչէսի թէրիիպինէ խալէլ կէթիրէճէկինտէն, վէ Հալգալը Զիրաաթ մէքթէպի իտէ, չիմտիլիք Իբի վիլաեէթտէ աչըլմըշ, վէ պունտան անընգա վիլաեաթը սաեիրէտէ աչըլմասը մուգարիրը պուլունմուշ օլան զիրաաթ մէքթէպլէրինին մաֆէվգինտէ պիր Ցարիթթահոիլ օլմասըյլա, պունտան կէօրիւլէճէք ֆէվաեիտին, զէրաաթլա մէէլուֆ օլան վիլաեաթը Շահանէ էհալիսինէ տախի չամիլ թուրթուլմասը, մագսատի ալինէ տասհա մուվաֆըգ օլաճաղընտան, մէքթէպէ ալընաճագ թալէպէնին սիւլսանընը (իչտէ իքիսի) նէզարէթճէ թէնսիպ օլունաճագ վիլաեէթլէրտէն ճէլպլիյլէ, մէքթէպին սալիֆիւզիքը մէսարիֆ տարիմէսինտէն հէր թալիպէ խասպէթ իտէճէք ազչէնին, օլ վիլաեէթին զիրաաթ պանգալարը շիպէրլերի հիսէյի թէմէթթիւնտէն մէրքէզէ կէթիրիլմէսի, վէ պու նէզտա կէլճէք բարալարը, մէրքէզին մէսարիֆի զարուրիեէ վէ ֆէվգելատէսի զարշըլըզընտան, զիքր օլունան մէքթէպ վէ չիֆթլիկէ սարֆ բլունաճագ մէպալիղին եէրինէ գօնուլմասը, վէ մէզքիւր չօսէնին ինշասը, վէ չիֆթլիք վէ մէքթէպ իշին լիւզումի օլան ալեաթ ու էտէվաթ վէ էշեայէ սայիրէնին միւպաեասը զըմնընտա, նաֆիա տայիրէսինտէ պիր գօմիսիօն թէշքիլիյլէ, Զիրաաթ Պանգասը մէճլիսինին թէնսիպ, վէ նէզարէթին գազուլ իտէճէկի պիր զաթը, մէզքիւր գօմիսիօնտա պուլունտուրուլմասը, վէ չիֆթլիք հասրլաթընն սալիֆիւզիքը Պանգաեա իրատ գայա իտիլմէսի խուսուսլարընա, Թիճարէթ վէ Նաֆիա նէզարէթինին իշարը, վէ Շուրայի տէվլէթ զարարը իզգերինէ, պիլիթթիյզան իրատէի Սէնիսէ շէրէֆսուզուր պուլրուլմուշ տուր։

ԹԻՎԱՆԱՀԱՆ

Մաթպուաթը էճնէպիեէ գալէմի Ալման լիսանը միւթէրճիմլիկի, Իլավէյի մէէմուրիեէթ օլարագ, բիւթպէսինին ուէա սրնրֆը գանիսինէ թէրֆիի իլէ, թա բիրաթը Հարիճինէ գալէմի խիւլեֆասընան սատտ. Ասաֆ պէյ էֆ.էճ,

Ատանա վիլայէթի խթինաֆ միւտաիի ումումիլիկի, Թարապլուսու զարգ վիլաեէթի խթինաֆ միւտաիի ումումիլիկինտէն միւնֆասել էշրէֆ պէեէ,

Մէճլիսի ումումու սրհհիեէ ազալըզը, միւտէթի մէտիտէտէն պէրու գըթայի Հիճազիեէտ սրհհիեէ թապանպէթլէրինտէ իսթիխսամ իտիլմիշ օլան միրալայ իզզ· Նուրի պէեէ,

Կէյպիզ գազասը գայմագամըզը, Ալքեար գազասը գայմագամը Ալպարլ-Գասրը էֆ.էճ,

Պէյրութ վիլաեէթի տախիլինտէ, Ալքեար գազասը գայմագամըզը, Հուսն իլ Էքրաս գայմագամըզընան միւնֆասել Հիւսէյին պէեէ,

---

)(62)(

ՀԱՅՏՈՒՏԼԱՐ

ՍԷՐԿԷՐՏԷՍԻ

Մէ-Էլլէթ ԲՕՆՍՕՆ ՏԻՒ ԹԷՐԱՅ

ՄԻՐԱՊՕ ՄԱՎՈՒՆԱՍԸ

Մամաֆիհ եալընըզճա վէ քէօշէեի ինզիվատէ եաշամագտա օլան Մ. Ֆէրօեա եազլաչանկար, միւմայիլէյհին հատտտ իւլ միզաճ օլտուղունու պէեան իթմէքտէ իսիլէր, լաքին պունա ինանըլմագ իսթէնիլմէեօր իսի։

Իմտի Մ. Բընէ տը Լօրժուն գաբունուն չագչագընը գալարրարդընը պէեան իթտիկիմիզ կիւնիւն ադշամընը իսի, Մ. Ֆէրօ մէէմուրին զայրի օլարագ էքսէ ժիվասէլէթ իթմիշ իսի։ Մ. տը Սէն-Սօվէօր իսէ շաեիր գբևաֆէթինտէ օլտուղունտան, պէլքի շու հայի ամուճասը թարաֆընտան թաաեիպ օլունուր ֆիքրիյլէ, միւմայիլէյհէ կէօրիւնմէք իսթէմէէօր իսի։

Ֆիլհագբգա եէկէնինին պէեան իթտիկի վէճհլէ, Ֆէրօեու ճէլպ իտէն սէպպլէր, շէհրաեինլէր վէ էյլէնճէլէր տէկիլ իսի։ Հաթթա միւմայիլէյհ ալէլատէ բաքիպ օլաուղու աչբգ ֆայթօնլա կէլմէմիշ իսի։

Քէնտիսինին Ալբ բօսթա արապասը արգասընտան, գօլթուղունտա քիւշիւք պիր ճամէտտան օլտուղու հալտէ, եաեա օլարագ խանէսինէ տօղրու կիթտիկի կէօրիւմիւշ իսի։

Պապա Միլօն միւմայիլէյհէ պէքլէմէքտէ իսի։

Մ. Ֆէրօ հիչ պիր սէօզ թէլաֆֆուզ իթմէքսիզին եօղարբի գաթա չրգմըշ իսի։

Պատէհու սապբգ մահքէմէ խատէմէսինէ պագարագ տէտի։

— Էյ սէօյլէեինիզ պագա՛լրմ։

— Էֆէնտիմ, -տէտի պապա Միլօն - ուզուն միւտտէթտէն պէրու արամագտա օլտուղունուզ ատէմին բէշինտէեիմ։

— Պուլաճաղընա էմի՞նմիսին։

— Միւմքին մէրթէպէ էմինիմ, եաբընը սիղէ եազմագտան մագսէտիմ, պէլքի զաթընը զա լիւզումիմ օլմադ իհթիմալինէ մէպնի տիր։

— Օ հալտէ պագալրմ։

Սապբգ ճինաեէթ ադասը աեագ աեագ իւզէրինէ գօեարագ, Էքս էհալիսինին քէնտի բուհու մագամընտա ատտ իթտիքլէրի ատէմին եիւզինէ պագմագտա իսի։

3.

Մ. Ֆէրօ տը լա Բուլարտիէրին չէհրէսինտէ, վէլէվ շիտտէթլի պիր հէեէճանէ տիւշար օլմուշ օլսա, երինէ զէրբէ գատար պիր էսէր կէօրիւլմէմէքտէ իսի։

Սապբգ մահքէմէ խատէմէսի Միլօն ու մուամմա գապիլինտէն օլան չէհրէնին էսարընա վագբֆ իսի։

Սապբգ ճինաեէթ ադասընը պուրնուեունուն պիր թարաֆընտա ուֆագ պիր գապարճբգ վար իսի։

Ալէլումում սապիթ օլան շու գապարճբգ, Մ. Ֆէրօնուն գալինտէ արասրա խալէճանը չէտիտ զուհուր իթտիկի թագտիրտէ, մէզքիւր գապարճբգ տիթրէմէկէ պաշլար իսի։

— Էֆէնտիմ - տէտի Միլօն հիւլիւմսէեիյլէ - զանն իտէրիմ պու կիւֆիւ ֆէտա իտէրսէնիզ, պէօեիւք պիր ֆէտաքեաբրլրգտա պուլունմուշ օլմազսընը։

— Լաքին սանա էճնէպեէթիմ եօգտուր - ճէվապ վիրտի շէտտէթլէ սապբգ ճինաեէթ ադասը։

Միլօն զաեէթ սրգբտրգընտան տուտագլարընը ըսբրտը։

— Էվվէլա պիլտիկինի աէօլէ պագալրմ։

— Էֆէնտիմ տէտի Միլօն-Ֆօսիեօն աէֆինէսի գաբտանը 1812 սէնէսի դեկտեմբերին 11ինտէ վէֆաթ իթմիշ տիր։

— Բէք ալէտ - տէտի Մ. Ֆէրօ - ժէնէրալ Մալէնին թէրթիպ իթմիշ օլտուղու ֆէսատ ճէմիյեէթինին, հէր եէրտէ վէ պիլխասսա Մարսկեատա տախիլ պուլտուգլարը օլտուղու մանիմ տիր։

Գաբտան Ֆօսիեօն հէման 40 եաշընտա մահիր պիր ֆէմիճի վէ շէճի պիր աաքէր օլուպ, մուավին պայրագտար սրֆաթթրյա Ինկիլիզէրէ գարշը վաթանա խրտմէթ իթմիշ, վէ նիշան տախի ալմըշ տրը, միւմայիլէյհ Իմբէրաթօրա սատրգ կէօրիւնմէքտէ իսի։

— Լաքին գաբտան Ֆօսիեօն ֆէսատ էէմիյեէթինէ տախիլ օլտու, - տէտի -էրթճէ Մ. Ֆէրօ - իսմի պիզզաթ ժէնէրալ Մալէ թարաֆընտան թանգիմ օրունան պիր ճէտվէլտէ գայտ օլունմուշ պանդունտուդ վէ պէն պու իշին թահրրգ ածընա մէէմուր օլտուս։

(Տէվամ)

Անթինա վէ իլէ պաշ չէհպէն տէրի կէր, Բէթէրսպուրկ չէհպէնտէյի Բիշմանթ պէյնէ,

Ճոնիք Նինապէթի (1309 սէնէսի շապանը իպթիտայնտան իթիպարէն) Սիրոզ Նաեկիպ սապրդ Մուսթաֆա Ասրմ էֆ. եէ,

Գէնեա վիլայէթինտէ քեաեին Էլ-մալը գազասը Նիեապէթի, Ֆէշթինա-եիպի սապրդ Մահմուտ Մուխթար էֆ. եէ,

Թրապիզոն վիլաեէթինտէ իւնեա գազասը Նիեապէթի, Ֆաթմա Նաեիպի էսպագ Էօմէր էֆ. եէ,

Գասթամունի վիլաեէթինտէ քեաեին Աեանճրդ գազասը Նիեապէթի, Քէրուն Նաեիպի սապրդ Մաուսթաֆա Լութֆի էֆ. եէ,

Էնգիրէ վիլաեէթինտէ քնաեին Ճէպդ Ապատ գազասը Նրեապէթի, Էրճիշ Նաեիպի սապրդ Ապտիւլ Բահման Նաֆիզ էֆ. եէ թէֆվիզ պուրուլմուշ տուր։

ԻՏԱԼԻԱՅԻ

ԱՀՎԱՌԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՑԷ

Մ. Կլատսթընը թարգմանը օլան լորտ Էտմընտ Ֆիցմորիս, պու քէրրէ Բէլմէլկէզնամ ինկիլիզ դարէթասընտա, ինկիլիզերրանն խարիճի բօլիթիգասը հագիրնտա պիր չօգ մէգալէլէր նէյը իթմիշ տիր քի, մէդալթը մէդքիւրէտէ ճալիպի տիգգաթ կէօրիւնէն ամիտէքի ֆիգրա թէրճէմէթէն տէրճ օլունուր։

«Ֆրանսզլար Մ. Կլատսթընը եէ-նիտէն մեվզիի իդթիտարէ կէչմէսինտէն պէօրիւք իւմիւլերտէ պուլունմամալը տրրլար. պու պապատ Բարիտտէ պիրչթա գմ խիւլեալերտէ պուլունուլուսար ըսէ տէ, 1880 սէնէսինտէ վուգուա կէլէն ամվալը բիչնազարը միթալաեա ալմալը-տը։ Օլ թարիխտէ Մ. Կլատսթընը ի-նարէնի ումուրան տէվլէթի տէրէօհատ խիզմէտի, սրը Զորլա Ցիրգ տախի խարի-ճիեէ միսթէշարլըղընա նասպ օլուն-տու, Կամպէթթա իսէ Ֆրանսատա հէյ-նէթի վիքէլա ըիեասէթի մագամընտա պուլունմադտա իտի։ Ինկիլիթէր-րատա Դէնք չօգ զէվաթ պու թէօրատիւ ֆի միսնթահէնին, պիր չօգ մէսայիլին հալլինի թէսհիլ իսէճէկի զաննընտա պուլունանար թքէն, նէ՞ նէթիճէ հուսու-լէ կէլտի, հիչ, հիչ պիր թիճարէթ մուա-հէտէսի ադտ օլունմատըղը կիպի, Ֆը-րանսա իլէ տարիմա ինֆիալ իւզրէ պուլունմադտան քէնտիլէրինէ պիր մէն-ֆաաթ հասըլ օլամաեաճաղը անլաշը-լարադ, Գրօնշթատ միւլագաթընտան սոնրա, Գրալիշանրն տավէթի մախսուս-սէսի իլէ Ֆրանսզլարը Բօրթա-մըրթհա ճելպ իտիլերէք, պիր իթիլաֆ էկնասընը թարհ իշին պու տավէթ ին-կիլիթերրատա իթթիֆագ օլունան իլք խաթվէ օմուշ տուր։

ԻԹԱԼԵԱՅԱ ԳԻՃԱՐԷԹ ՄՈՒՍՀԷՏԱԹԸ

Իթալիա մէճլիսի մէպուսանընտա դէքիզ կիւնտէն պէրու Ալմանեա վէ Ա-վսթրիա-Մաճար հիւքիւմէթլէրի,յէ ագտ օլունան եէնի թիճարէթ մուահէ-տէլէրինին միւզաքէրաթըյա իշթիրակ օլունուեօր։ Ազալարտան պազըարը Ի-թալիանըն մէնաֆիի էգոնոմիգըյեսի նոգթայի նաղարընճա մուահէտաթը մէզքիւրէ ալէյհինէ պիր թագըմ իթի-բարաթտա պուլունմուշտար տըր։

Սօլ թարաֆ մէքքէզ մէպուսանընտան Մ. Վալ մուահհէտաթը գապուլի իշիւն ըէյ վիրէճէկինի պէեանլէ պէրա-պէր «պու մուահհէտաթ մէմլէքէթ ի-շիւն մուճիպի խայր ու հասանաթ ատտ օլունմազտա պիլէ, բէք տէ պէօեիւք պիր զաբարը միւէտտի օմմատըղընտան. անլէրին քէմալի թէվէքքիւլլէ գապուլի լազըմ կէլիր» տէմիշ տիր։

Երինէ սօլ թարաֆ մէպուսանընտան Մ. Գօլաեանի իշպու ահանամէլէր ալէյ-հինէ շէրիտա պիր նուգթէ իյրատ իթմիշ օլմաղին, նուգթէ մէզքիւրանն խիւլա-սասը պէրվէճհի աթի տերճ օլունուր։

«Իթալիա տէվլէթի Ֆրանսա բիեա-ցասընանն պաչդա պիր բիեացա վէ թիճարէթկեահէ մալիք պուլունմատը-ղընը նիհաեէթ թաստիգ իթմէլի իտի։ Իթալիա չարաչլարընա տաեիր եէնի մուահէտաթտա մինտէրիճ օլան ահ-քեամ մուճիպի խմիհզա տենմէկէ չա-եան տըր»։

Ալմանեա իլէ օլան թիճարէթ մուա-հէտաթընտան հիչ պիր մէնֆաաթ հու-սուլէ կէթիրիլմէեէճէք տիր։ Ավ-թրիա իլէ միւնազըտ թիճարէթ մուա-հէտէսի իսէ Իթալիա իշիւն մուճիպի մազարրաթ օլաճադ տըր։

Էկէր պու միսիլու տօվթլարը Ֆը-րանսանըն ֆէտտա իտիլմէքտէ օլուսուղու տէրիտթը իտիլսէ, պէօյլէ պիր բօլ թիգատա դիեատէսիյլէ թէէսսիֆ իթ-մէլի տիր։ Սիզին մուահէտաթընըզ պիւ-թիւն մէմլէքէթէ վէ պիլխասսա ճէ-նուգ էհալիսինէ մուճիպի մազարրաթ օլմագտա տըր։ Պու իտարէնին մէսու-լիեէթինի քիմ տէրէօհատ իտիեօր, Ֆրանսա իլէ կէօմրիւք թարիֆալարը մուհարէպէսինտէ՞ մի պուլունանլար մէ-սուլիեէթի մէգքիւրէեէ միւթէհամմիլ օլուեօրլար։ Մէնաֆիի էգոնոմիգըյեսէ վէ միլլիեէմիզ Ֆրանսա իլէ եէնիտէն միւնասէպաթը թիւճճարիեէ ադտ ու թէէսիսի էշէտտի լիւզումինի իմճադ իթմէքտէ օլուպ, աքսի թադտիրինաէ Ֆրանսանըն մէսքիւքեաթ մուգավէլէ-սինի ֆէսխ ու իլղա թէքլիֆինտէ պու-լունարադ իթթիհատա բէք պէօեիւք զարարլար իյդա իտէպիլիր։»

Մէպուսանտան Մ. Պիչի տախի հիւ-քիւմէթէ, Ֆրանսա իլէ մուգաբէնէթ հասըլ իթմէք թէքլիֆինտէ պուլունուպ եալընըզ Ֆրանսանըն քէնտի պայընա ի-թալիանըն պիւթիւն չարապլարընը տա-թըն ալապիլէճէկինի սէօյլէմիշ, վէ տի-կէր մէպուսլար տախի պու ըէեէ իշթի-բաք իթմիշլէր իսէ տէ, մուահէտաթը մէզքիւրէնին նիհաեէթ էքսէրիմէթի ազիմէ իլէ գապուլ օլունճաղը չինմա-տէն զանն ու թախմին իտիմէքտէ պու-լունմուշ տուր։

ՊԱՐԶ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Արևելք լրագիրը հրատարակչական-կրնած օրէն ի վեր, Հայ գրականու-թեան չքսենք թուանարիշը, գէթի բա-ցարձակապէս խանգարիչն եղաւ։ կարգ-մը համբակներ երամովին խլացան Ա-րևելքի գոռ սիւնակներուն վրայ, և ահա նոյն հեռատեսնորաձևութեան կարգ անցան, արժէմին չարժէմին անխտիր գովեստ շռայլել, մանաւանդ գտար տր-գէտներն մինչև յերկինս բարձրացան իբր երևելի տաղանդներ հռչակուելով։

Այս թերթին վարիչը գրականութեան յարգը նսեմացուցին, խմբագրութիւնը մուչացկանութեան մատնուցին միակ այս թերթին ոժանդակութիւնն է որ խել մը հանգամներ իրր գիմնականներ ցրուեցան հրապարակի վրայ, և ահա տ-մէն կողմէ սկսան լոյս տեսնել Բարեկեան հրատարակութիւններ, Նոր դպրոցին ճե-տեւողներն ենք ըսելով անհիմն, լպիրշ յօդուածներ մրոտելով մրոտեցին, գը-բական այս տիրող խառնայփոթութեան մէջ բարոյականը զարհուրհանօք խոյս տուաւ, գէշն այն է որ այս դեռատի Տօն Ժուանները հատատ հանդուրմգոյ-ացուցած են թէ հայոց ազգին ապա-գան իրենցմով պիտի բարելաւի։

Բարիզեան կարգ մը նորելուկ հրա-պարակագրաց անբարոյական հրատարա-կութիւններն միշտ առաջնութիւն կը

)(38)(

ՆԷՐԻՄԱ

ՀԵՂԻՆԱ Ե. Մ. ՀԱՅՆԱՆ

Մ Ա Յ Ո Ն . Ե Ր Բ Ո Ր Դ

— Ատոր խսկիք չունիմ։ հէ՛յ Սակա-թա տղաս, գնա խուցէն բօմի շիշն ու եր-կու գաւաթ բէր։ յետոյ խանութին փեղ-կերը վար քաշ։ սակէ եաքը մարդ չի գար։

Տղան երկու գաւաթով բօմին շիշը բե-րաւ յեռանին վրայ դրաւ և խանութին փեղկերը վար քաշեցին։ Ամբողջ Բաթնա տպան ու վրայ եղաւ, և դու բան մը չը լսեցիր։

— Ինչ կուզես որ լսեմ սիրելի ծերուկս, լաւ գիտես թէ գիւղը կը բնակիմ և միայն ուտելու առնելու համար հզիկէս դուրս կելնեմ։

— Բաթնայի Փոխ-Կուսակալին ամբողջ ընտանիքն անտառին հրդեհին մէջ այրեցան։

— Ինչ կըսես, գոչեց Տոքթէօրը բոլ-որովին այլայլած։

— Այս, կակազեց ծերունին զարմացած բայց ինչո՛ւ այլայլեցաք վարպետ Բաչուքա։

— Ըսածդ այն աստիճան տարօրինակ և սոսկալի է որ հարկաւ մարդ կայլայլի, բայց ինչպէս եղեր է որ նոյն պահուն ան-տառը գտնուիր։

— Զբօսնելու և բացօթեայ ճաշելու հա-մար Սիվայի անտառին Աղբերակը պիտի երթան եղեր ուրիշ երկու բարեկամ ըն-տանեաց հետ միասին։ կառք և ձիաւոր անտառը մտնալէն քառորդ մը վերջը ան-տառն այրիլ սկսեր է։

— Զարմանալի՛ բան, և ինչպէս ետ դառնալով կամ յառաջ վարելով դուրս չեն կրցած ելնել։

— Մէկ այդ կէտին մարդու խելք չը հասնիր։ կըսեն թէ անտառը ամեն կողմէ մէկանց բռնկիլ սկսեր է։ որոնք ոչ ետ և ոչ յառաջ երթալ կրցեր են։

Տոքթէօրը գործին էութիւնը գիտնա-լուն զայրոյթը չը կրնալով զսպել գոչեց։

— Ոհ, անզգամները։

— Ո՞ր անզգամներուն համար է խօսքդ, հարցուց ծերունին զարմանօք։

Տոքթէօրը զգաց թէ սխալ քայլ մը առած էր։ ուստի անմիջապէս յարեց։

— Ակներև է որ նոյն իսկ ամենազօրն Սիվա պատժած է այդ անզգամները։ ապա թէ ոչ, անտառը ամէն կողմէ մէկանց բը-ռնկիլ սկսելու համար առ նուազն հազար մարդ պէտք է, որուն ենթադրութիւնն անգամ խելքի դէմ է։

— Ապրի՛ս։ ճշմարիտ է։ այդ Անգլիա-ցիները նուիրական անտառը պղծած են որ ամենազօրն Սիվա զայնս այսպէս պատժածէ։

— Անտարակո՞յս... մեծ Պրահմանուհին Ներիմա մտերիմներէն միոյն ըսեր է թէ Գոհվանի և Սիվա զայրացած են ծառադ-գիներուն։

Տոքթէօրը նրբամտութեամբ ծերուն-ին հնդիկին մոլեռանդութիւնը գրգռել կը ջանար զայն խօսեցնելու համար։ սակայն Ջալ-լա չը պատասխանեց։ յայտնի էր որ այս մասին դաղտնի բան մը չէր գիտեր։ ուստի առանն ալ անցած ըլլալով մոռացեց ժամ առաջ քարայը վերադառնալ։

— Օն բարեկամ մէկմէկ գաւաթ եւս խմենք, յետոյ գիշեր բարի։

— Վարպետ Բալուքա ժամանակն ուշ է, այս գիշեր հոս կեցէր, վաղն առաւօտ կա-նուխ ճամբայ կելնես։

— Ոչ, ցորեկուան տաքսն կը հասնիմ։ դեռ դէս գիշեր է, արշալոյսը չը ծագած տեղս կը հասնիմ, խնդրեմ ուսեստի կողմս խուցէն բերէիր։

Ծերունին առանց ուրիշ առարկութիւն մը ընելու պանդուխ կողմը խուցէն բերաւ։ Տոքթէօրը իր պաշարը կռնակը առնելէ յետոյ գիշեր բարի ըսելով մեկնեցաւ սրբ-ճարանէն։

Խոհուն իր ճամբան կը շարունակէր երբ Բաթնայի վերջին տուներն իր ետեւը թողուց, հրկիզեալ Սիվայի անտառը տանող կարուկ արահետէ մը սկսաւ յառաջանալ։

վայելեն յաջս Արևելքի և Հայրենիքի Ֆիլոսոֆոսներուն. սիրային հրատարակութեանց ամէն ճիւղերովն է որ կը մնանին, մինչև հիմայ տեսնուած և տեսնուելիք գրութիւններուն մէջ անհրաժեշտ կին մը պիտի դառնուի, կարծես թէ ասոնց գշչին գիմէն միշտ կին կը կաթէ։ Ի մի բան ըսա մեզ այդ գրչակներէն գլխաւորաբար երկու բան կը պակսի. լուրջ դատողութիւն և արժանեաց գիտակցութիւն։

Դեռ մօտերս Արևելքի մէջ՝ գիտնալ բառին բուն նշանակութեամբ լեզու մը անգամ չը գիտցող հռովմէական վարդապետի մը այն աստիճան գովեստներ շռայլուեցան, որ լոլոր լրջախոհներն ափշեցուց։

Մեռնող այդ վարդապետը, իւր միամիտ հիացողացը վերջին անգամ «սահմրկիլ» բառին այնպիսի այլանդակ ըստուգաբանութիւններ տուաւ, որ պահ մը յիրաւի սահմրկեցանք. հայերէնը մրկիլ բառն արդէն ունի, ինչպէս են, Սահմրկիլ, Ծրմրկիլ, Թոռմրկիլ և այն. բանասիրաց ծանօթ է Տէրվիշեանի սահմրկիլին տուած ծիծաղելի սահմանները, և ահա այս կարծեցեալ լեզուագետին մահը՝ ոչ միայն ընդհանուր հայոց աղգին մեծ կորուստ մ'է եղեր, այլ համայն պատմական և քննական լեզուագիտութեան...։

Ողբամ ղբեղ ս՛ պարապ գանկ...

Այս չէր բաւեր, Հայրենիքի ծանուցեալ Հրանդը խիստ պատուաւոր հայ վաճառական մը այպանել յանդգներէր ըսելով թէ, «Տէրվիշեան՝ Հնտեւրոպական նախալեզու անուն գիրքը՝ գիտնականի միամտութեամբ և վանականի անփորձութեամբը, չը յիշեր եղեր որ Գոմոլոնցէն կամ վաճառականին անուանը նուիրեր է, որուն ընծայած փառք (՛) ին փոխարէն, միայն հինգ ոսկի ստացեր է եղեր տպագրական ծախսի համար»։ Հինգ բարա չարժող մէկ գրքի մը համար հինգ ոսկի շնորհել, ասի յիշեալ մեծանուն վաճառականին գնահատելի ողորմածութեանը մէկ ապացոյցը նկատելու տեղ՝ Հրանդ ըլլալու է մարդ որ զայն նախատել յանդգնի։ Բայց զարմանալ պէտք չէ, օրուան նորաձեւութիւնն այս է։

* * *

Մասիս Կէորդ-Կէնէրէլ լրագիրն, այս անգամ շապիկ մը եւս փոխելով, «մը. նալուն խմբագրական մարմնոյ» մը կողմէ դարձեալ շարունակուիլ սկսաւ։ Աւա՜ղ թշուառդ Մասիս, երբէք չը պիտի խնդաս եղեր... որչա՜փ չարչրկուեցար, նմանեցար այն մեծափարթամ ընտանեաց որք օրուան հացի կարօտ աղքատութեան մատնուած, անցեալ ճոխութեանց յիշատակովն կշտանալ և տաքնալ պարտաւորած են։ Դու ալ ժամանակաւ ունեցար փայլուն դրիչներ, հռչակաւոր հրապարակագիրներ, լուրջ քննադատներ, հմուտ բարոյախօսներ, անթերի թարգմանիչներ... ափսո՛ս սին երազներ են եղեր այս ամենը..., Իւթիւճիւեան և կամսարական, ինչ անհուն տարբերութիւն «Հայ գրականութեան ձգտումը» վերնագրով Պ. Կամսարականին անդրանիկ յօդուածը՝ Վարժապետին աղջիկը վկայ, անհանդուրժելի էր. ուստի Մասիսի այս ուղղութեամբ յարատեւութեան փափաքէն՝ ինչ մեղքը պահեմ, հրաժարելով հրաժարիմք։

Հ.

ՍՊՐԱՏԻՑԵԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՈՐՍԱՕԸ

1892 Յունվ. 9, սաաթ 5

Էսկ. Ում. միւպէտտէլէ. սէրի Ե

Տիւն ազչամ գափանտը.	20	9½
Պու սապահ աշըլտը...	20	8½
Էն եիւքսէք ֆիւեաթ..	20	10
Էն աշաղը ֆիւյաթ....	20	9
Սէրի Ա.....ի. Լ.		
» Պ.....» »		
» Ս.....» »		
Թահվիլաթը Օսմանիյէ..	77	22
Էն եիւքսէք ֆիւեաթ..	77	25
Էն աշաղը ֆիւեաթ...	77	20
Թասֆիյէ.....	22	20
Շըմէնտըֆէր.... ֆր	70	
Օպլիկասիոն թրամ. գ. ֆր.	506	
Իսթիլանճ 8 կիւնէ. Լ. Օ.	225	
» 1 այա. »	450	
Գոնսոլիտ բէբորու....		
Օսմանիյէ » ... Բէբոր		
Շըմէնտըֆէր » ... Տէբոր		

ԱԳՈՒՕՆԼԱՐ

Իսթանպոլ պանգասը Ի. Լ.	4	20
Սօսիէթէ ժէնէրալ.. »	4	16
» Օթ. շանժ վէյլէօր »	4	25
Գրէտի ժէնէրալ օթօմ. Լ. Օ.	7	35
Թրամվայ.....	6	05
Բէժի.....գ.	15	31

ԵՈՒՆԱՆ ՖՕՆՏՕԼԱՐԸ

Իսթիգրազ 5%.... ֆր.	363	75
» 4%..... »		
Պանգ Նասիօնալ.... »	425	
Լօրիօմ..... »	125	

ԱԳՃԷ ՖԻՒԱԹԼԱՐԸ

Օսմ. միր. 100 դրշ. տան	Դրշ.	Փ.
Սիմ մէնիտիյէ.....	108	10
Մէթալիք.....	97	
Պէշիք.....	101	½
Ալթընըզ.....	102	½
Ինկիլիզ լիրասը....	109	32
Ֆրանսըզ »	87	8
Գոլ.....	89	25
Գարպոն գաեիմէսի...	9	31

ԳԱՄՊԻՕ

Լոնտրա.....	109	21
Փարիս.....	23	
Ֆրանգ.....		
Ֆիորին.....	10	72½
Մարգ		

ՏՕԳԹԷՕՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ ԷՖԷՆԴԻ

Թէտավիի խուսուսի, իւէթի էֆրէնտիէ, վէ ալէֆթը թէնասիւլիէէ տաեիր. Գալաթատա քէօբրիւ պաշը, Նիւմէրո 5։

ԻԼԱՆ

Սապրգ Մամուլուն սահիպի Ա. յվաղեան Գէորգ էֆէնտիին պէշ սէնէտէն պէրու Գալաթատա Բէրշէմպէ բազարընտա վտգը Իրսի խանընտա 1 Նիւմէրօլու մաղազասընտա, ալէա Իզմիր վէ Սագրզ մաստիդալարը, վէ Պողճա ատա նէֆիս շարապլարը, վէ գօնեագ, սապօն, եաղ, ղէյթին վէ էմսալի պուլունտուղու, վէ իշիթիրաեա բաղպէթ պուլեուրան զէվա թրն մէմուն վէ խոշնուտ օլաճաղլարը իլան օլունուր։

ՏՕԳԹ. ԲԱՎԼԻ Ա.Լ.Ի ՔԵԱՆ

Միտէ, պաղբրսաղ, ագ ճիկէր, ֆագր իւտ տէմ սբրսաճա, զաֆիյէթի ումումիյէ վէ վերէմ խասթալըգլարընա միւպթէլա օլան մէրիզլէրի սալը, ճիւմաա վէ բազար կիւնլէրի իսթանպօլտա, Կիւմրիւք գարշըսընտա վագը Ալէքեան էֆէնտի, վէ բէնչէնպիհ կիւնլէրի տախի Գում գաբուտա, Էրմէնի Բաթրիգխանէսի սոգաղընտա Մանիկեան էֆէնտի էշզախանէլերինտէ, սապահտան էօյլէէ գատար մուայեէնէ իտէճէկի կիպի. միւտէթի մէտիոէտէն պէրու իսթիհսալ իյլէտիկի թէճարիպի խուսուսյեէսի ռաեէսինտ, Նիհաեէթ տէրէճէէ թէզարրուպ իթմէմիշ օլան վէրէմիլէրին էմրի թէտավիինտէ մուվաֆֆաղբյեէթէ մպգեաղ օրմանտա օլտուղու, վէ սալը վէ չարշամպա գիւնլէրի տէ միւհթաճինի մէճճանէն գատար, իտէճէկի իլան օլունուր։

20—10

ՆՈՐ ԲԱՌԱԳԻՐՔ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԾՕՐԻՆԵԱՑ

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

Բառ 30,000

Տպագր. Նշան Կ. Պէրպէրեան

Քիչ ատենէն կաւարտի տպագրութիւնն սոյն Նոր ԲԱՌԱԳՐՔԻ՝ որ իւր ճոխ պարունակութեամբք, դրական, գիտական բառերով, որոնցմէ ոմանց առջև նոցա ֆրանսերէն համանշանակներն ևս դրուած են, Հայերէն լեզուի ուսման ընտիր առաջնորդ մը պիտի լինի ամէն անհատի համար։

Բաժնեգինն է 15 դահեկան

Դիմել առ Հեղինակն, Կ. Պոլիս, Էսկի-Զապթիէ, Պէրպէրեան տպարան։

Մ. ՕՍԿԻԱՆ, Լ. ԳԱԼԲԱԳՃԵԱՆԸՆ

ԻԲԷՔԼԻ ՎԷ ՂԱԵԼԹ ՆԷՖԻՍ № 5 ՍԻՂԱՐԱ ՔԵԱՂԸՏՍ

ՄԱՐՍԻԼԵԱՆԸՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՖԱՊՐԻԳԱՍԸՆԵԱՆ ԽՈՒՌՈՒՍԻ ՕԼԱՐԱԳ ԻՅՄԱ ԻԹՏԻՐԻԼՈՒՊ ՃԷԼՊ ՕԼՈՒՆՄՈՒՇ ՏԸՐ

ՏԷԲՕՍՈՒ ԻՍԹԱՆՊՈԼ ՄԱՐԲԻՃՃԻԼԱՐ ԱԼԱՃԱ. ՀԱՍԱՄ Ն՝ 49

ՏԷԲՕՍՈՒ ԻՍԹԱՆՊՈԼ ՄԱՐԲԻՃՃԻԼԱՐ ԱԼԱՃԱ. ՀԱՄԱՄ Ն՝ 49

Իշպու սիղարա քեաղըտրնըն նէֆասէթ վէ զէրաֆէթի ֆէվգէլատէսի հասէպիլլէ, հէր թարաֆտա հիւսնի զապուլիյէթ պուլմուշ օլտուղունտան, պու կիւնլէրտէ 3 վէ սայիր նումէրօլար իլէ թագլիտլէրի զուհուր իթմիշ տիր, իմտի անլէրտէն սագընըլմասը իխթար օլունուր։

Մէգքիւր տէբօզիթօտա հէր նէվ սիղարա քեաղըտրը տախի թօքտան վէ բէրաքէնտէ օլարագ ֆիւրուխթ օլունուր։

— Այս ճամբով ժամ մը կը շահիմ ըսաւ ինքնին. արշալոյսը չը ծագած քարայր կը երնամ հասնիլ. այժմ պաշտպանելոյս նկատմամբ այնպիսի տեղեկութիւններ ստացայ որ երբեք չէի յուսար. որմն ականջ ունի կըսեն նէ իրաւ է եղեր. հիմայ ստոյգ եմ թէ այս կրկին ոճիրներուն հեղինակը Նէրիման է, սակայն պրահմանուհին ինչ շահ կրնայ ունենալ այս սպանութեանց մէջ. Փոխ-կուսակալէն այսօրինակ վայրագ վրէժ մը լուծելու համար մեծ պատճառ մը ունենալու է.. արդեօք Սըր Մորթընի ներկայանալով իրողութիւնը յայտնե՞մ... ոչ, այս ընթացքը անօգուտ ըլլալէ ի զատ վնասակար ալ է, ոճրին բուն հեղինակը պրահմանուհին ըլլալուն ապացոյց չի կայ, որով եթէ այսպիսի անմտութիւն մը ընեմ, ազատած աղջիկս վտանգի կենթարկեմ... ահ, անզգամուհին լաւ զրահաւորուած է. ամենէն լաւ միջոցը լռել, հսկել և սպասելն է։

Տոքթէօրը այսպէս խորհրդածելով արագոտն իւր ճամբան կը շարունակէր. չորս ժամ շարունակ քալելէ վերջը արշալուսոյ առաջին երեւման՝ հրկիզեալ անտառին մէջ մտաւ, ուր այդ հսկայ անտառէն ուրիշ բան չէր մնացեր, բայց միայն այրած ծառերու կոճղեր, որոնք կիսարշալուսոյ թափանցիկ խաւարին մէջ մարդուս աչքին անհուն գերեզմանավայր մը կերևէր։

Տոքթէօրը այծի մը դիւրութեամբ քարածայռէն վեր մագլցելով, այրին խոռոչին քով հասաւ և բոլորտիքը հետազօտիչ ակնարկ մը պտըտցուցնելով, զինքը դիտող մը չը գտնուիլը ստուգելէ վերջը ագիսի մը նման խոռոչին մէջ մտաւ անհերևոյթ եղաւ։

Այս աննկուն մարդը ուտեստի կողովը միշտ կռնակը սանդուղն իջաւ և այրին մուտքին ագուցուած գերանները մէկ կողմ առնելով, քարայրը մտնելուն, մեծ զարմացմամբ տեսաւ որ Սիւզան իւր գրասենեակին առջին նստած, և երկու կողմը երկու ճրագ վառած, դարակէ մը թղթի պուրակ մ'էր հաներ, և մեծ ուշադրութեամբ մի առ մի կարդալու զբաղած էր։

Տոքթէօրը առանց ձայն տալու յուշիկ կերպով Սիւզանի մօտեցաւ և փոքր ինչ հեռուանց նորա ուսին վրայէն ըրածը դիտել սկսաւ։

Այս գրեանք՝ Տոքթէօրին բարեկամացը հետ փոխանակած հին նամակներ էին զոր խելագարուհին ուշի ուշով զայնս կը քննէր. այս միջոցին պատահաբար թուղթը ճմըրթկած նամակ մը բացաւ, և հաղիւ թէ մէկ երկու տող կարդացած էր, սոսկալի աղաղակ մը հանեց, Տոքթէօրը շուարելով անոր քովը վազեց։

— Մի վախնար աղջիկս, ես հոս եմ ըսաւ։

— Ո՛հ, հրապուրիչը, ետ դրկեր է նամակս, ահա տես ըսելով ճմրթկած նամակը Տոքթէօրին տուաւ։

Տոքթէօրը նամակը կարդալուն զարմանքը կրկնապատկեցաւ. այս այն նամակն էր, զոր Վէշնույի անտառին մէջ Հէրման հարիւրապետը Սիւզանի կողմէ Նէրիմայի բերած էր և որն որ Նէրիմա ևս Ատուլ իշխանազնին յանձնած էր և որ իշխանը Սէյթօն մարգիզուհիէն պահելու համար խռիւներուն մէջ նետելու պահուն, Տոքթէօրը հետաքրքրութենէ մղեալ ծառէն վար ցատկելով յափշտակած էր։

— Ուրեմն; ըսաւ մտովի, այս աղջիկը նոյն իսկ Փոխ-կուսակալին ազջիկը օրիորդ Սիւզանն է. հիմայ ամէն բան կը հասկնամ. Նէրիմա անտառին մէջ տեսած այն Պոլսեցի հայ երիտասարդին սիրահարած է և առ նախանձու այս աղջիկը սպաննել ուզած է. այս նամակէն ակներև է որ Սիւզան Հրանտին Նէրիմայի հետ տեսակցիլը իմանալով այս ազետալի նամակը ղրկեր է. հէգ աղջիկ, ո՞ր աստիճան կը սիրէ եղեր այդ երիտասարդը։

Սիւզան նորա խոր մտածման մէջ սուզիլը տեսնելով յարեց։

— Կը տեսնե՞ս ո՛րքան դժբաղդ եմ հայրիկ։

Այս խեղճուկ ձայնով հայրիկ բառը Տոքթէօրին մինչև սրտին խորը հնչեց, վայրենի կարծուած մարդուն աչքերը արտասուօք լցուեցան և Սիւզանը սրտին վրայ սեղմելով ըսաւ։

— Իմ սիրելի հէգ աղջիկս, կերդնում որ վրէժդ պիտի լուծեմ. մինչև հիմայ կենացս մէջ չարիքներ միայն գործեցի, ասկէ վերջը անմեղին պաշտպան պիտի ըլլամ չարին դէմ, Աստուած գուցէ գթայ և ներէ ինձ։

— Ոհ բարի հայրիկ, միթէ Հրանտս ալ պիտի պաշտպանե՞ս։

— Եթէ պէտք ըլլայ, արեանս մինչև վերջին կաթիլը պիտի թափեմ քու և քոյոցդ համար։

— Ուրեմն Պահարէն վերադարձին մեր հարսանեաց վկայներէն ժէկն ալ դու պիտի ըլլաս։

Տոքթէօրը բաւական հոգնած ըլլալով հանգստանալու պէտք ունէր, ուստի Սիւզանը իւր անկողինը առաջնորդելով զայն ստիպեց որ պառկի։

— Քնացիր աղջիկս, ըսաւ դեռ ժամանակը կանուխ է. ես ալ քիչ մը հանգըստանամ։

Սիւզան առանց կրկնել տալու անկողին մտաւ. իսկ Տոքթէօրը բազմոցին վրայ պառկելով խոր մտածմանց մէջ ընկղմեցաւ։

(Շարունակելի)